

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. O pravnih stvari, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Govor slovenskega poslanca Obreze o borznem davku

v državnega zbora seji dné 24. maja.

(Po stenografskem zapisniku.)

Visoka zbornica! Veliko let se čuti v naši državi hudo pomanjkanje denarja in redno ponavljajoči se primanjkljaji v državnem gospodarstvu nalagajo nam dolžnost, davke naložiti vsem onim, ki jih sploh nositi morejo in jaz menim, da smo to še precej storili doslej. Najtežje so z davki obloženi posestniki in obrtniki. Pomislimo si kmeta. Od čistega dohodka mora plačevati $26\frac{2}{3}$ odstotkov, razen tega pa še deželno doklado, okrajno doklado, občinsko doklado, šolsko doklado, cestno doklado, biro za duhovna, davek od stanovanj itd. Če vse to vkup seštejemo, našli bomo, da mora kmet polovico svojih dohodkov odrajtati za razne davke. Hišnemu posestniku v mestu se ne godi nič bolje, ali pa še slabše. Tudi obrtniki in fabrikanti so z davki tako obloženi, da bolj ne morejo biti.

Drugače pa je s premičnim kapitalom, ki v Avstriji zares premalo davka plačuje. Upam si trditi, da če bi kapitalisti primeroma toliko davka plačevali od svojih čistih dohodkov, kakor kmetje in obrtniki, da bi država ne imela nobenega primanjkljaja, ampak da bi še nekaj denarja ostajalo. Res je težko, premični kapital obdačiti, kajti zna se skriti in svoje breme na druge odvaliti. Če najpoštenejšemu kapitalistu, ki svoj denar posojuje po štiri in pet procentov na hipoteke, naložimo kak dohodninski davek, bo pa od tistih, ki so mu dolžni, višje obresti zahteval, in mu bodo morali toliko pla-

čevati, kolikor zahteva, ker se pri nas težko dobi kako posojilo; večje breme bo torej spet nosil zadolženi kmet, ki tako že preveč plačuje; vsled tega bi se denar podražil, posestva pa bi v ceni padla. Zato moramo premični kapital tam zadeti z davkom, kjer je to lahko mogoče. Najprej bi se dalo to doseči po borznem davku. V Avstriji in v vseh civiliziranih državah velja načelo: davek na promet. V Avstriji se mora plačati pri prepisu posestva na družega lastnika od vsakih 100 gl. vrednosti 3 gl. 50 kr. prepisnine ter en četrt doklade, tedaj vsega 4 gl. $37\frac{1}{2}$ kr. Pri dolžnih pismih glasečih se na izročitelja se plača 94 kr., pri navadnih dolžnih pismih po scala II. 63 kr., ravno toliko koleka pri cesijah; in če se pomisli, da je potem, ko se dolg plača, zopet treba istega koleka, vidno je, da je davek dvojen. Samo velikanski promet na borzi je v Avstriji skoraj brez davka.

Ker se je borzni promet pripoznal kot kupčija, postal je s tem priznana obrt in je davku podvržen. Morda bo kdo ugovarjal, da je borza tako že obdačena po dohodninskem in obrtniškem davku; a dohodninski in obrtniški davek plačujejo samo bankirji, komisijonarji, menjavci in vknjiženi mešetarji, teh je pa le majheno število v primeri z vsemi družimi, ki na borzi dan na dan kupčije delajo, potem pa tudi ta pridobitni in dohodninski davek nij v nobeni primeri z velikostjo in z dohodki borznih kupčij, da se borzna kupčija po svojem bistvu in kakovosti nikakor ne more z drugimi obrtnijami v eno vrsto postaviti, da se mora tedaj tudi vse drugače obdačiti. Ta moja misel, gospodje, nikakor nij nova. Uže pruski minister Heydt je hotel borzni davek

upeljati, pa so ga precej v stran odrinili. Leta 1869. se je zboru severo nemške zveze zopet predložil načrt borznega davka. Leta 1875. je pl. Camphausen vnovič predlagal borzni davek. Ti predlogi so bili sicer vselej odbiti, pa zakaj? Ker si denarna moč vedno pomagati zna. (Prav res! na desnej.) A čeravno je bil ta davek na Nemškem že tolikrat zabranjen, predložil je vendar nemški minister letos zopet tak načrt za borzni davek državnemu zboru nemškemu.

Tukaj imam original tega nemškega vladnega predloga glede pobiranja državnega koleka. V tej postavi so listki za borzne sklepe ravno tako obdačeni, kakor to mi predlagamo.

Na Laškem se je s postavo od 23. septembra 1876. vpeljal davek na borzni promet. Tudi v laškeji postavi so pristojbine tako visoke, kakor jih mi predlagamo. Na Francoskem so naredili enako postavo dne 2. julija 1862 — kdor jo hoče videti, pokažem mu jo v originalu. Člen 19. te postave določuje, da se pri kupčijah do 10.000 frankov plača 50 centimov, pri kupčijah nad 10.000 frankov pa 1 frank in 50 centimov. S postavo od 23. avgusta 1871. so se te pristojbine še povišale, tako da se plača pri kupčijah do 10.000 frankov zdaj 60 centimov, pri takih nad 10.000 frankov pa 1 frank in 80 centimov. Če preračunimo to na naš denar, potem bi se moralo od 5000 gl. plačati 72 kr. pristojbine, mi predlagamo pa le 50 kr.

Na Ogerskem se plača od vsacega sklepnega listka 1 gl. Sicer sem pa prepričan, da se bo borzni davek prej ali slej, najbrž pa v kratkem upeljal v vseh civiliziranih državah.

Ali moramo v Avstriji, vprašam, tudi v

Listek.

Nasledniki Bogdana Hmelnickega.

Po Kostomarovu in drugih spisih napisal J. Steklara. (Dalje.)

Turki so se jako srdili, ko so zvedeli, da se je Dorošenko, kot bivši turški podanik, predal Moskvi. Z namenom, da zadrži oblast na Ukrajino, je zapovedal sultan, da se v progonstvu živeči Jurij Hmelnicki oslobodi; proglasi ga atamanom in knezom maloruske Ukrajine ter pošlje turško vojsko, da osvoji očetovo nasledstvo.

V Čigirinu je bil posle Dorošenka za moskovskega vojvoda postavljen Nemec Trauer-niht. V avgustu l. 1677 so Turki in Tatari obseli Čigirin, ali v pomoč obležnim sta prihitela Romodanovski in Samojlovič ter pregnala Turke. Sledečega leta, meseca julija, pa se je turška vojska iznovič pokazala pod vodstvom samega vezira in Jurija Hmelnickega pri Či-

girinu, kjer je bil uže drugi moskovski vojvoda — Ivan Rževski. Turki so začeli zdaj hudo in uporno oblegati trdnjavo. Rževski je bil ubit na obzidju od neprijateljske granate. Turki so pokončali s podkopi dolenje mesto, ležeče ob bregu Tjasmina: obleženi so zleteli vsi na most; ali most so Turki zažgali; mnogi so se potopili. Turki so se začeli pomikati proti gornjemu mestu, razporeženemu na visokej gori nad doljnim. Rusi so odbijali sovražnike zdvojno; končno pa so na povelje Romodanovskega, ki nij daleč od tukaj stal s svojo vojsko, zažgali gornje mesto ter pobegli k Romodanovskemu brezuspešno progonjeni od neprijateljev. Malorusi so govorili, da Romodanovski naročito nij hotel o pravem času priti na pomoč Čigirincem, ker je njegov sin bil zaplenjen od Turkov, kajti oni so mu sporočili, da si more sina osloboditi, ako pusti Turkom osvojiti Čigirin, v protivnem slučaju pa da mu bodo poslali mesto sina kožo njegovo nabito s senom. — Pa naj bo kakor

če, Romodanovski se nij spustil v bitko s Turki nego odšel na levi breg Dnjepra.)* Jurij Hmelnicki je osvojil in podjarmil svoje oblasti Žabotin, Čerkasi, Korsun, Kanev in druga mesteca, v tem času prav maloljudnata**). Jurij se je potem učvrstil v Nemirovi ter sprejel nenavadni naslov sarmatskega kneza. Jurij se je podpisival Gedeon Georgij Vinzik Hmelnicki, knez sarmatski in ataman zaporožski. Njegovo silo so sočinjavali Turki in Tatari. Početkom leta 1679 je on poskušal napasti na levi breg Ukrajine, ali debel sneg mu je bil na potu; spomladi je obnovil navalo, ali brezuspešno; Samojlovič je precej za tim prestopil na levi breg ter osvojil mesteca, nedavno

*) Tudi v Moskvi so obdolžili Romodanovskega tega bezčina; propast Čigirina so mu oponašali tudi takrat, ko je poginil kot žrtva narodne zlobe za časa strelčke bune l. 1682.

**) V Kanevi, kakor se pripoveda, so prebivalce zaprli v cerkev; Turki so jo obložili s slamo ter zažgali: vsi so se zadušili v dimu.

tem oziru zadnji biti? Ali smo menj denarja potrební kot Italija, Francija ali Nemčija? Ne! V Avstriji se more in se tudi mora upeljati borzni davek! (Dobro! na desnej.)

Pa pogledjmo, kakšen učinek bo naredil naš borzni davek pri raznih kupčijah in kupčevalcih na borzi. Ozrimo se najprej na tiste ljudi, ki svoj denar na borzi naložé. To občinstvo ne bo po borznem davku skoro nič zadeto. Če kdo naloži 5000 gld., tega ne bo bolelo, če plača poleg drugih stroškov še 50 kr. pristojbine. Če bi kdo hotel na borzi kupiti celo zadnje avstrijsko posojilo 50 milijonov, plačal bi borznega davka samo 5000 gld.

Kaj pa je z bankirji, komisijonarji in menjavci? Ti kupčevalci so znali še vedno in bodo tudi zdaj znali svoje stroške na tiste prevaliti, ki jim izvršitev kake kupčije naročé. In če bi prav komitenti ne hoteli več plačati, nego kar jih zadene, ne pa tudi pristojbino za sklepne liste za agenta, imajo ti ljudje vendar pri vsej kupčiji tak dobiček, da lahko od njega 50 kr. plačajo.

Bankirji si računajo po $\frac{1}{10}$ do $\frac{1}{8}$ % provizije; k temu pride še drug pristransk dobiček, ki ga imenujejo „schnit“; ta vrže po 1 do $1\frac{1}{2}$ % od 1000, tedaj 5 do $7\frac{1}{2}$ gold. pri vsakem borznem sklepu.

Če ima torej kupčevalec 10 do 15 gld. dobička, ali ga bo tako hudo bolelo, če plača 50 kr. borznega davka?

Obrnimo se do kupčije s premijami in stelažami. Kdor pozna borzno kupčijo, bo vedel, da so pri teh kupčijah premije tako visoke, da se 50 kr. še ne pozna. Premije narastejo do 20, 30, 40, 60 in tudi 100 gld., kaj se bo tukaj 50 kr. poznalo? Nekaj huje zadete bodo kupčije, ki se sklenejo za kratek čas, ker je pri teh menj dobička, za neznatne spremembe v ceni, postavim 3 do 4 kr. od 100 gld. rente, se ne bo več splačevalo kupčije delati. Take kupčije pa tudi potrebne niso in narodno gospodarstvo nič ne zgubi pri tem, ako take kupčije popolnem nehajo. (Dobro! na desnej.)

Take kupčije torej, ki se opirajo na razloček 4 do 5 kr. od 100 gld. rente, se po tem sprejetem davku v Avstriji ne bodo več delale. Pa nij treba misliti, da so te vrste kupčije na borzi pogostoma. Po izkazu društva „Giro- und Cassenverein“ se je leta 1877 na dunajske borzi po tem društvu omogočilo

2,973.400 sklepov, razločka pa izplačanega ali prejetega je bilo 36,988.183 gld. (Čujte! na desnej.) Tedaj pride na vsak sklep počez 6 do 7 gld. razločka. Isti zavod je storil l. 1878 celo 3,467.100 sklepov (čujte! na desnej), razločka je bilo 42,050.217 gld., tedaj zopet po 6 do 7 gld. Tedaj je bilo na dunajske borzi v zadnjih letih razločka pri sklepu po 6 do 7 gld., zdaj je pa še več, ker so se kupčije zboljšale. Pri 100 gld. rente vrže to 12 do 24 kr. No, taka kupčija se še zmirom lahko dela, če se prav 50 kr. davka plača.

Bojazen, da bi se potem, ako bi se v Avstriji uvedel borzni davek, naši bankirji drugam, morebiti v Pariz, v Nemčijo ali Italijo obrnili, je neosnovana, ker stranski stroški so povsod še večji; v Parizu n. pr. znaša borzni davek 60 centimov do 1 frank 80 centimov, a pomisliti je treba, da se morajo na pariške borzi vse borzne kupčije skleniti s posredovanjem „agens de change“. To je pa jako drago; provizija znaša $\frac{1}{10}$ do $\frac{1}{8}$ %, to je, od 10.000 frankov 10 do $12\frac{1}{2}$ frankov; ali po naše 5 do $6\frac{1}{2}$ gld. od 5000 gld. (Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 1. junija.

Cesar se v posebnem pismu do grofa Taaffeja zahvaljuje za priprave, katere je delalo praško mesto za sprejem cesarjeviča Rudolfa in njega visoke soproge. V tem pismu pravi cesar, da prideta visoka mlada poročenca 8. t. m. v Prago, da pa ne sme biti nobenega oficijalnega sprejema.

Nj. veličanstvo cesar je podelil finančnemu ministru dr. **Dunajevskemu** dostojanstvo tajnega svetnika. — Deželni glavar Solnograški Karel grof Uhorinsky pa je dobil viteški križ Leopoldovega reda.

V seji **državnega zbora** v ponedeljek so o predlogi o češkem vseučilišču govorili za predlogo poročevalec Kviczala, R. Clam-Martinic in dr. Tonner. Velika zmešnjava je bila na leviči mej govorniki, izmej katerih niti dva nista imela jednih ter istih mislij. Dr. Granitsch je predlagal, da naj se postavi v zakon glede češkega vseučilišča določbo, da mora vsakdo, ki stopi iz češkega vseučilišča, znati popolno nemški. Ta predlog je bil zavržen.

Gospodska zbornica je sprejela postavbo o zemljiškem davku s 64 glasovi zoper 45 glasov. Odsekovi predlogi so bili tedaj zavrženi. „Ustavoverna“ stranka je bila tedaj tudi na tej liniji pretepena, nič se jej ne posreči. —

Vprašanje o **češkem vseučilišču** je rešeno, rešeno prav tako kakor so „ustavoverci“ zahtevali, namreč postavodajnim neupravnim potom in poleg tega še na račun cele — „ustavoverne“ stranke. Vprašanje o češkem vseučilišču je „ustavoverno“ stranko tako razteplo, da se ne bo mogla tako zlepa zopet zbrati. Z 203 glasovi zoper 57 glasov je zbornica glasovala za prehod v specialno debato in za prehod so glasovali liberalci in fortšritlarji. Razcepljenost „ustavoverne“ stranke pa se tudi iz tega kaže, ker je fortšritlarski klub sklenil glasovati zoper predlog o češkem vseučilišču, a liberalni klub je dal na svobodo svojim članom, naj glasujejo tako ali tako. To razcepljenost „N. Fr. Pr.“ — sveto pismo vseh „ustavovernih duš“ — kar naravnost priznaje pisoč: „Neumno bilo bi lagati, da se „ustavoverna“ stranka nij razcepila: klub liberalcev je sklenil — kaj sklenil! storil je to, kar je za parlamentno družbo najbolj neumno in najsigurneje znamenje, da je glavo izgubil. In zato so se uže v denašnje seji državnega zbora (30. maja) levičarji mej soboj topli, jeden je predlogo zagovarjal, drugi jo zavračal, tretji pa je hotel, da se cela stvar odloži, jeden teh železnih opozicijskih mož je bil celo glavni govornik Čehov. Kaj bi se še zgodilo, ko bi se državni zbor ne prenehal! Prav tako se vidi, kakor da sovražen bog zmešnjavo dela v „ustavovernej“ stranki. „N. Fr. Pr.“ liberalcem v obraz meče obdolžitve, da so se naveličali opozicije in da se silijo okolo ministerskih stolov.

Na Dunaj sta prišli dve **slovanski** deputaciji iz Šlezije prosit za ravnopravnost in odpravljenje nemškega nasilstva v Šleziji. Bili sta prav prijazno sprejeti od ministerskega predsednika, ki je baje obečal preiskavati in uslišati njih pritožbe. Deputaciji sta bili tudi pri ministru Pražaku in dr. Riegru.

Zastopstvo zagrebskega mesta je v pogledu **Reke** sklenilo jednoglasno pridružiti se prošnjam raznih občin do bana in sabora glede pravic Hrvatske do mesta Reke.

Srbski cerkveni kongres sešel se bode, kakor poroča „Budap. Cor.“, letos na kratko zasedanje, da reši neke nujne predloge; potem pa bode razpuščen in razpisane bodo nove volitve tako, da bi se novoizbrani kongres sešel jeseni ter izbral patrijarha in karlovskega metropolita.

Vnanje države.

V **francoske** zbornici je poslanec Barodet predlagal, da naj se ustava popravi. Njegov predlog nij obveljal, ker je zanj glasovalo v zbornici samo 154 poslancev, zoper pa 186.

Preko Pariza se javlja, da so 30. m. m. **Arabi** napali urednika Seguina ter ga umorili. Zločince da so prijeli.

od Jurija Hmelnickega. Takrat je zapovedal Samojlovič navlaš požigati vsa mesta in vasi na desnem bregu Dnjeptra ter silil stanovnike, da se selijo na levo stran.

Mej tem pa je Rusija prodolžila premirje s Poljsko še na 13 let, odstopivši Poljskeje Nevel, Sebež, Veliž in vrh tega jej izplatila 200.000 rubljev mesto Kijeva. Začeli so se razgovori o zajedničkih bojnih pripravah proti Turkom. Malorusija je bila zopet vznemirjena; pričakovali so novo navalo Turkov z Jurjem Hmelnickim; razširil se je glas, da bodo napali Kijev; začeli so tedaj hitro učvrščivati Kijev od vseh strani; Samojlovič je osnoval trdnjavo okolo pečerskega samostana; ali Turki se nijso pojavili. V istem času, ko se je v Kijevu vse živo trudilo, a moskovske čete proti se pomikale, hotel je biti vlaški gospodar Ivan Duka posrednik mej Turško in Rusijo. Samojlovič pa se je od svoje strani trudil, da se naredi mir s Turško in Krimom, kajti on nij trpel Poljakov ter je nastojal z vsemi silami, da se ne sklene ž njimi zveza proti nevernikom. Pregovori so trajali

čez eno leto. Meseca avgusta l. 1680 se je podal v Krim bivši nekoliko let v Varšavi rezidentom, stolnik Tjapkin, skupaj z maloruskim generalnim pisarjem Rakovičem (ž njima je šel tudi učitelj Petra Velikega, Nikita Zotov). Tjapkin uporno nij hotel oddati hanu vso desno stran Ukrajine, stvar je tako daleč došla, da se je han zagrozil vrči ruske poslanike v podzemno jamo in to je prisililo Tjapkina odstopiti Malorusijo ter pristati na ponizjoče primirje na 20 let; vsled tega mira je morala Rusija plačati vsako leto hanu davek. Kijev s svojim starim ujezdom*) je ostal pri Rusiji, ali vsa desnobrežna stran Ukrajine od reke Buga do Dnjeptra morala je ostati popolnoma bezljudna. Ustanovljeno je bilo od obeh strani ne utemeljevati tam mest, vasi, niti prebivalce naseljevati. Po zaključku tega primirja zadobili so slobodo ruski vjetniki in mej njimi tudi nesrečni Vasilij Borisovič Šeremetev, živeči dvaindvajset let v pregnanstvu in nevolji. L. 1681 je bil ta ugovor potrjen v

*) Vasilkov, Tripolje, Stajki s seli in gori nad Kijevom Djedovščina in Rodomisl.

Carigradu. Vprašanje o tem, komu ima ostati Zaporozje je ostalo nerešeno in akopram so Rusi sebi izgovorili Zaporozje pri krimskem hanu, ali Turki vendar nijso hoteli priznati Zaporozja kot zemljo carovo.

O dalnej sudbini Jurija Hmelnickega so se ohranila raznovrstna izvešča, katera se vsa v tem zlagajo, da je bil ubit. Spomin na tega človeka je ostal v maloruskem narodu kot človeka prokletega: o njem je ostalo pripovedovanje, da ga zemlja ne more v sebi držati, nego da on tava po svetu in da bode vedno hodil do konca sveta.*)

Oa tega časa je palo gospodstvo kozaštva na desnej strani Dnjeptra. Po smrti Hmelnickega je naznačila turška vlada atamanom od svoje

*) Maloruski letopisec Veličko, ki je živel v začetku 18. veka, priobčuje verojatno po glasih, katere je on slišal, da je Hmelnicki odrli kožo z žive židovke; mož njen se je potožil turškemu paši, ki je takrat zapovedoval v Kamenec-Podolskem; poslednji je to javil v Carigrad, pozval Jurija Hmelnickega v Carigrad na sodbo, proglasil ga krivim ter obsodil na smrt: Hmelnickega so po turškem običaji zadavili z zadruljico.

Dopisi.

Z Dunaja 29. maja. [Izviren dopis.] (Akad. društvo „Slovenija“ na Dunaji) napravilo je zadnjo sredo navadno sejo na spomin svojega trinajstega rojstnega dne; dne 26. maja l. 1869 namreč imela je „Slovenija“ svoj prvi redni shod. Ali ta navadna seja dobila je prav svečanostno lice, k čemur je pripomogla navzočnost odličnih gostov, na pr. g. Kurbatova, vseučilišnega profesorja iz Moskve, ki je prišel s se znanim mučenikom slovanske ideje g. Poznikom, in zastopnikov raznih slovanskih dijaških društev, ki so prihiteli „Sloveniji“ čestitat o tem za njo važnem dnevi; nadalje pa so se tudi slovenski dijakovi ta večer posebno navdušene pokazali za svoje društvo, ki ima tako teško nalogo spolnjevati. Ta navdušenost je postala res občna, ko nam je društveni tajnik v svojem govoru: „Prvo leto našega društva“ razvijal začetek dunajske „Slovenije“, nje krepko delovanje v prvem letu, ko je kazal, kako častno mesto je „Slovenija“ mej bratovskimi društvi zavzimala hitro v začetku, kako je dičila nje takratne ude možnost, čisti idealizem in blaga mladeniška navdušenost, prvi pogoj vstrajnemu delovanju; vednost, misli duševne svobode, navdušena ljubezen do Slovanstva, slovenska in slovanska pesen in pravo prijateljstvo, vse to je v „Sloveniji“ takoj pri njenem početku gojilo. Hvaležno smo se spominjali tudi tistih mož, ki so naše društvo na tako čvrstej podlogi osnovali ter mu v kratkem času tako častno mesto priborili. Dva uže prištevamo s ponosom mej svoje častne člane, namreč gg. prof. Levca in Šukljeja in tretjega izmed onih zaslužnih mož so na predlog g. stud. jur. D. Majaróna navzočni z nepopisno navdušenostjo soglasno ta večer izvolili, namreč g. dr. Celestina, vseučilišnega profesorja v Zagrebu. G. profesor je brzojavno odgovoril: Srčna hvala za podeljeno čast! Veseli me tem bolj, ker vem, da Slovenci nismo bili, odkar se zavedamo, nikoli za ozkosrčno plemensko sebičnost ter so naši najboljši možje vedno jasno znali, da je v naprednem Slovanstvu naša moč. „Živela Slovenija!“

Kako častno mesto še „Slovenija“ zmirom zavzima, pokazala je tudi ta večer razprava o načinu, po katerem naj slovanski akademiki pomagajo unesrečenim bratom Slovakom v Tu-

ročanskem sv. Martinu. Srbi, Rusi in Slovaki so sprožili uže prej misel, naj „Slovenija“ kot obče priljubljeno dijaško društvo, ki ima tudi najboljše pevce, poprime inicijativo v tej stvari. To se je tudi sklenilo ta večer in kolikor mogoče se bode ali uže zdaj ali pa v jeseni storilo. Pri zabavnem razdelku se je zopet pokazalo, kako zelo imajo vseučiliški tovariši „Slovenijo“ v čisljih; vsi zastopniki slovanskih dijaških društev so povdarjali, da ona več stori, nego dijaška društva, ki večje narode zastopajo, da slovenski dijakovi res častno in vredno zastopajo svoj narod pred Slovanstvom na Dunaji, in sklepali so s željo, naj v „Sloveniji“ veje zmirom tisti duh, kakor dozda. Napivalo se je našim častnim udom: gg. Levstiku, Stritarju, dr. J. Vošnjaku, dr. Janezu Bleweisu, profesorju Levcu, Šukljeju in najnovejšemu članu dr. Celestinu, vsem gostom itd. Reči se sme, da smo imeli zopet res lep večer, ki bode ostal vsem, ki so se ga udeležili v živem spominu. Spominajmo se pred vsem zmirom marsičesa, kar smo ta večer slišali in naj nam doné na uho priproste ali pomenljive besede, katere je izgovoril jeden izmed zastopnikov bratov Hrvatov: Mila Slovenija! ostani i nadalje to, kar si bila dozda!

Iz Trsta 30. maja. [Izv. dop.] (Lahonska nestrplivost.) Bralcem „Slovenskega Naroda“ so uže po dopisih dobro znani naši lahonski matadori. Te dni se je dogodilo zopet nekaj, kar bode ves pravični svet obsojal čudeč se lahonske brezbrižnej samovolji v 19. stoletji. Dr. Bizjak je bil izvoljen za mestnega svetovalca za V. okraj okolice. Odsek, ki je volitve natančno pregledaval, nij našel nikakoršne nepravilnosti pri tej volitvi. Minoli petek pri seji mestnega zbora poročal je Dr. Ferjančič, korreferent v verifikacijskem odseku za V. okraj, da je vse v redu, da ni reklamacije ni pritožbe nij zoper dr. Bizjaka, da naj torej sl. zbor potrdi volitev. Pa kaj je naredilo mestno starešinstvo do duše sovražno vsemu, kar je slovenskega? Z vsemi proti trem glasom okoliških poslancev, je ovrglo volitev ne hoteč pripoznati narodnega dr. Bizjaka zastopnikom V. okraja. Znano je, da je dr. Bizjak potezal se za jezikovno ravnopravnost pri tožbi slovenske trgovske firme, katera stvar še nij rešena. Zatorej ga lahonski liberalci ne marajo v zbor! Akoravno § 52. mestnega statuta jasno določa, da je svetovalec mestnega

starešinstva voljen legalno in veljavno (ako proti izvoljenemu nij nikakoršne pritožbe in so se volitve redno vršile), si hočejo naši lahoni svoja pod znanim Möringom sestavljena pravila razglasiti na svojo pest. Nezaslišano je to, pa kaj se naši mestni očetje za to brigajo, le zvezda Italije jim sveti čez Adrijo in ne zaslužijo družega, nego da bi vlada, kakor v Spljetu, razpustila mestno starešinstvo, le za dve leti vladnega komisarja postavila v počeno kolibo, da bi pregnal lahonski sopar, ki se je neverjetno globoko vgnjezdil ravno tam, kjer bi moral vladati pravi patriotizem in ojalnost do dinastije. Tak mestni zastop, kakor je naš, človek po vsem svetu zastonj išče! Znameniti so tržaški patres conscripti po tiranstvu proti vsemu, kar je slovenskega.

Mirno pričakujemo, kaj vlada poreče na to najnovejšo politično predrznost, katero je v petek pojavila sovražna nam klika mestnega zastopa. Da se bodo pa v Trstu stvari na bolje obrnile, to je faktum, ki se ne da zanikati, kajti prihodnje volitve morajo pokazati, jeli Trst res igrača fanatičnim obrezanim Izraelcem, ali „zvesto“ avstrijsko mesto, česar nekateri nikakor čuti ne morejo. „Triester Tagblatt“ dobro osveti čin naših mestnih očetov in pošteno graja ono svojat, ki nij vredna, da v Avstriji kruh je. Organ kineški, to je stara tetka, pa uže zobe brusi v sobotnej notici o tej stvari, ker nje urednik nikakor ne more skriti svojega žolca nasproti Slovanom. „Triester Zeitung“, kakor se sploh govori, slabo stoji; ne bode se neki mogla vzdrževati nego pojde v naročje Mahomedovo, kar nas gotovo ne bode bolelo.

Domače stvari.

— (Iz Spodnje Šiške.) Mešani zbor šišenske čitalnice bo Duhovo ali binkoštno nedeljo praznoval na Bledskem jezeri. Čitalnični odbor je sklenil dne 10. julija slaviti tudi slavnost apostola sv. Cirila in Metoda ter v to svrhu prirediti zjutraj sv. mašo v Šiški a popoldne veselico pri g. Jarneji Vodniku. Od sv. Jurja je šišenska čitalnica v hiši g. Zaletelega, vulgo Barona, kar naj družabniki na znanje vzeti blagovole.

— (Za stran cerkve Jezusovega Srca.) Vsled posebnega dogodka se občinstvo opozarja, da naj tist, kdor hoče kaj več za cerkev Jezusovega Srca podariti, svoj

strani vlaškega gospodarja Josua Duko; Duka, pridši v svojo novo pokrajino, našel je tam pravo pustinja ter začel zvati naseljence, obetajoč jim polakšice, kar je kršilo zopet ugovor, sklopljen s Turško. Duko so Poljaki vlovili ter postavili pod stražo. Leta 1683 je Poljska navestila vojsko Turške, ker je hotela braniti Avstrijo pred napadanjem njenim. Dne 12. septembra je Jan Sobjeski razbil Turke pod Bečem ter jih posle tega še na nekih mestih premagal. Zdaj, ko se je zapela v vojsko s Turško, nameravala je Poljska povzdigniti kozaštvo ter imenovala svoje atamane, jednega za drugim. Ali v Ukrajini nij bilo nič več tal za Kozake; oni so očevidno preživeli svojo povest. Poskušnje, vspostaviti jih zopet na desnej strani, so vse brezsledno propale.

Vojskujoči s Turki so se Poljaci silno trudili, da potegnejo v to vojsko tudi Rusijo; ali Rusija se dolgo nij hotela podati njihovim svetom, nego je poslušala dokazovanja Samojloviča, ki je neprenehoma govoril in trdil, da Poljakom nij treba v nobeni stvari verovati, da so oni od nekaj verolomni sovražniki ru-

skega naroda in da je bolje živeti v družbi s Turki. Samojlovič pa je živel daleč od Moskve ter nij mogel znati, kaj se tam dela in snuje. V tem času mogočni bojarin, drug Sofijin, Vasilij Vasiljevič Golicev se dá prepričati po dokazih poljskih poslancev, papeževih in avstrijskih, ter je bil 21. aprila leta 1686 zaključen v Moskvi po poljskih poslancih Grimultovskim in knezom Oginskem večni mir mej Rusijo in Poljsko. Kijev z Vasiljkovim, Tripoljem in Hajkami je bil odstopljen Rusiji za zmirom, a Rusija se je obvezala za to plačati 146.000 rubljev. Obe državi sta se obvezali zajedno vojskovati se proti Turkom in Tatarom. Važna točka tega mira za bodoče čase je bila ta, da je morala Poljska priznati popolno svobodo veroizpovedi za pravoslavne.

Samojlovič je bil do skrajnosti nezadovoljen s tem mirom, ali še bolj je bil razdražen, ko so mu naložili, da naj se pripravi za pohod proti Tatarom. On je pošiljal še vedno predstavitve v Moskvo proti zvezi s Poljsko in vojski s Turško, dokler nij na zadnje dobil ukora zaradi svoje „protivščine“. Atamana nijso mnogi

ljubili v Malorusiji, a on je mej tem s svojimi smelimi grajami podajal povod sovražnikom, da ga obtožijo zaradi zlih namer proti Moskvi: „Kupila si je Moskva zla za svoje groše, Poljakom izdane. Žal jim je bilo male davke dajati Tatarom, ali sedaj bodo morali plačati velik davek, kakeršnega si bodo Tatari sami zahtevali“ — tako je on govoril v krogu svojih somišljenikov. On je moral stopiti na polje, ali imenoval je novo podvzeto vojsko „čertovsko, gnjusno“, imenoval Moskvo glupo: „hudobna Moskva si hoče podložiti gosudarstvo krimsko, a sama sebe obraniti ne more“. Sovražniki Samojlovičevi so s pohotjo lovili in opažali take izraze.

Vlada moskovska je snovala veliko podvzetje. Misel, pokoriti Krim, se je pokazala za cara Ivana Groznega ter končala z malovažnimi pohodi, začela se zopet za Mihajla Feodoroviča ter bila zopet zapuščena zaradi pomanjkanja sredstev. Sedaj se je moralo podvzeti z velikorusko in malorusko vojsko pohod čez stepe ter uničiti krimsko carstvo.

(Dalje prihodnjič.)

dar izroči le takemu, kateri ima posebno knjižico za to in svetlopis imenovane cerkve. Neznanim osobam sploh naj se taki darovi ne dajejo v roke, ker sleparjev je povsod odveč.

— (Vojaška glasba) bode denes zvečer od polu sedme ure pričenši svirala pri Švicarskeji hiši pod Tivoli.

— (Iz Trsta) nam pišejo, da so bili uzroki, zaradi katerih je svečanost „Slavjanskega delavskega podpornega društva“ predstavljena do Vélice Šmárina, velike važnosti ne samo za društvo ampak za vso narodno stvar. Javno razpravljati to stvar zdaj nij moči, zvedela pa se bode kadar pride pravi čas. Ovár, kakor so nekateri mislili, nij nobenih, svečanost bode pozneje le še veliko lepša in imenitnejša.

— (Napad na župnika.) Dne 16. maja so prišli v Videm vélikolaškega okraja trije možje; jeden je šel v tamošnji farovž, druga dva pa sta zvonaj stala na straži. Župnika nij bilo doma, zato ga je prvi čakal v farovžu. Ko pride župnik domov, vpraša tujca, od kod da je in kaj želi, na kar tujec odgovori, da je prišel iz Višnje gore. Prosil je župnika, naj gre z njim v sobo, ker mu ima pismo izročiti. Ko pa prideta v sobo, izroči tujec samo na videz župniku listek papirja, ob jednem pa potegne dolg nož rekoč: „Zdaj sem po denar prišel.“ Župnik prične na pomoč klicati, družina prihiti skupaj, a napastnik je le ušel. Niti tega, niti njegovih tovarišev nijšo še ujeli.

— (Blizu Ločice v Savinskeji dolini) je dne 29. t. m. hlapec mlinarja Brinška tekel po konje svojega gospodarja na pašnik, ker se je pripravljalo k hudemu vremenu, pa na poti ga zadene strela, da je takoj mrtev obležal. Podplati, škornja na enej nogi so bili čisto raztrgani in so kosovi ležali daleč okrog.

— (Popravek.) V včerajšnjem mrtvaškem listu g. A. Pečnika naj se bere mesto v 59. letu svoje starosti, v 37. letu. — V listu od vtorka naj se glasi predzadnji dopis „Iz Vélike Doline“ na Dolenjskem ne: Od Vélike Nedelje.

V. izkaz o darilih za Jurčičev spomenik.

Do sedaj je bilo nabranega . . . 606 gld. — kr. in jedna srečka ljubljanskega posojila.

Temu so dodali:

Pribožič Ivan	3	—	—
Mariborski bogoslovci	11	30	—
Aljaž Jakob na Dobravi	5	—	—
Tavčar Karel	10	—	—
Peterca France	5	—	—
Globočnik Viktor na Vrhniki	5	—	—
Šabec Luka v Št. Petru	5	—	—
Dr. Krisper A.	5	—	—
A. Š. v B.	3	60	—
Tavčarjeva Marička jeden ces. kr. cekin			

Dobiča Josip 2 „ — „
Dolenec Oroslav 5 „ — „
Florijan Karel v Kranji 5 „ — „
Kersnik Janko v Brdu 25 „ — „
Pakič Mihael 2 „ — „
Skupaj 697 gld. 90 kr.
in jedna srečka ljubljanskega posojila in jeden c. kr. cekin.

Ker se mi je posrečilo, da morem hvala Bogu po svoji 20 mesečni zelo nevarni bolezni sedaj zopet popolnem okrevati, jemljem si čast, da se vsem onim svojim vrlim prijateljem, kateri so blagovolili me z besedo in dejanjem za časa moje bolesi podpirati, po tem potu iskreno zahvaljujem.

V Ljubljani, dne 31. maja 1881.

(317)

Vilko Tomič.

Javna zahvala.

Podpisano srenjsko predstojništvo šteje si v sveto dolžnost požarne straži v Postojni za neutrudljivo delovanje pri požaru v Zalogu 29. maja t. l. najtoplejšo zahvalo s pristavkom izjaviti, da se je vsled izdatne pomoči te požarne straže posrečilo ogenj ustaviti in prebivalce pred grozno nesrečo rešiti.

V Zalogu, dne 30. maja 1881.

Ignacij Štefin,
srenjski predstojnik.

Izdatelj in urednik Makso Armich.

Javna zahvala.

O priliki poroke Nj. Vis. cesarjeviča Rudolfa je slavno komensko županstvo 160 knjižic: „Cesarjevič Rudolf, nastolnik avstrijski“ za tukajšnje šolsko mladino nakupiti blagovolilo. — Za ta blagi čin izreka podpisano šolsko vodstvo slavnemu županstvu v imenu šolske mladine najsrčnejšo zahvalo.

Vodstvo 4razredne ljudske šole
v Komnu, dne 30. maja 1881.

Anton Leban,
nadučitelj.

Tuji.

31. maja:

Pri Slonu: Sterle iz Trznika. — Tome iz Staroga trga. — Bruckner iz Novega dvora.

Pri Maltet: Lautman, Mauer iz Trsta. — Kohn, Linderman, Helferich, Engl z Dunaja. — Lauda iz Praga. — Glovacki iz Ojstrega. — Bohutinsky iz Dvora. — Pongratz iz Trbovelj.

Pri avstrijskem cesarji: Krištof iz Metlike. — Polz iz Pontafila.

Tržne cene

v Ljubljani 1. junija t. l.

Pšenica hektoliter 9 gld. 43 kr.; — rež 6 gld. 18 kr.; — ječmen 4 gld. 71 kr.; — oves 3 gld. 09 kr.; — ajda 5 gld. 53 kr.; — prosó 4 gld. 87 kr.; — koruza 5 gld. 53 kr.; — krompir 100 kilogramov 3 gld. 57 kr.; — fižol hektoliter 7 gld. 50 kr.; masla kilogram — gld. 80 kr.; mast — gld. 78 kr.; — špeh frišen — gld. 66 kr.; špeh povojen — gld. 72 kr.; — jajce po 1 $\frac{1}{2}$ kr.; — mleka liter 8 kr.; — govedine kilogram 56 kr.; — teletnine 44 kr.; — svinjsko meso 58 kr.; — sena 100 kilogramov 3 gld. 48 kr.; — slame 1 gld. 83 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 5 gld. 50 kr.; — mehka 4 gld. 50 kr.

Dunajska borza 1. junija.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	76 gld. 60	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77	25
Zlata renta	94	40
1860 drž. posojilo	133	25
Akcije narodne banke	834	—
Kreditne akcije	354	25
London	116	95
Srebro	—	—
Napol.	9	30
C. kr. cekini	5	55
Državne marke	57	20

Loterijske srečke.

V Trstu 28. maja: 62. 7. 42. 61. 53.
V Lincu 28. maja: 65. 24. 56. 23. 18.

Zahvala.

Ker nama do sedaj še nij bilo mogoče, vsem častitim prijateljem in znancem osobno zahvaliti se za njih ljubeznjiva čestitanja o priliki najine poroke, izvoliva si ta pot, da jim izrekava najtoplejšo zahvalo.

Novomesto, 28. maja 1881.

(311—3) Rozika in Zmagoslav Rohrmann.

Darila za birmo

v mnogovrstnej izbi in po poštenej ceni priporoča

Josip Geba,
urar.

(314—2)

Išče se stanovanje,

dve lepo meblirani sobi. — Ponudbe naj se oddadô v „Narodnej tiskarni“.

Umrlj so v Ljubljani:
28. maja: Meta Hribar, tesarja vdova, 58 let, Vodnikove ulice št. 6. — Marija Špatek, črkostavčeva hči, 6 $\frac{1}{2}$ l., Kolodvorske ulice št. 31, za šarlahom.
29. maja: Franc Hren, lišnega posestnika sin, 6 mes., Graška ulice št. 20.
25. maja: Janez Medle, delovec, 20 let, za jetiko. — Marija Bradaska, delovka v tovarni za tobak, 42 let.
26. maja: Franc Dežman, delovke sin, 9 mes.
27. maja: Luka Podlipec, dminar, 46 let.

Pri cerkvi v Polji pri Devici Mariji dá se

hiša v najem,

pripravna za prodajalnice in gostilne, s 4 sobami, 2 obokanima kletama, 2 hleva, eden za konje, eden za krave, 2 šupi in pód za mlatiti, drvarnice, nekaj polja in pa kozolec, tudi vodnjak je pri hiši. Zvé se pri gostilničarji v istej hiši. (316—1)

Delovke

za šivane čipke in umetno vezeno dobo do dela, če se želi, strogo tajno. — Stolni trg 8, I. nadstropje. (315—1)

Naznanilo.

Od 22. maja t. l. sta se izgubila iz paše dva konja srednje velikosti in sicer jeden „Šimel“, drugi „Fuks“ iz vasi Koritnica, županija Knežak: kdor konja najde, dobi primerno nagrado od lastnika (303—3) Andreja Korena.

Dr. Sprangerjeve

kapljice za želodec,

priporočane od zdravniških avtoritet, pomagajo takoj, če ima človek krč v želodci, migréno, feber, ščipanje po trebuhu, zaslinjenje, slabosti, če ga glava boli, če ima krč v pr. ih, mastno zgago. Telo se hitro očisti. V bramorjih razpusti bolezensko tvarino, odvajajo črve in kisline. Davici in tifusu vzamejo vso zlobnost in vročino, če se zavživajo po $\frac{1}{2}$ žličke vsako uro, ter varujejo nalezljivosti. Človeku diši zopet jed, če je imel bel jezik. Naj se poskusi z majhenim ter se prepriča, kako hitro pomaga to zdravilo, katero prodaja lekarnar g. J. Svoboda v Ljubljani, a flacon 30 in 50 kr. av. velj. (247—7)

Umetne (640—45)

zobe in zobovja

postavlja po najnovejšem ameriškem sistemu v zlatu, vulkanitu ali celuloidu brez bolečin. Plombira z zlatom itd.

Zobne operacije izvršuje popolnem brez bolečin s prijetnim mamilom

zobni zdravnik A. Paichel,
poleg Hradskega mostu, v I. nadstropji.

Kothejevo ustno vodo,

zbog njenih izvrstnih lastnostij zoper zobne bolečine in ustni smrad znano, priporoča a flacon 35 kr. z navodilom za rabo vred

JOH. GEORGE KOTHE,

dvorni liferant v Berlinu.

Podružnica: Dunaj, I., Tiefer Graben 37, I.
V Ljubljani jo ima pravo samo lekarnar gospod Jul. pl. Trnkóczy. (194—8)

Ustanovljeno 1858.

Na dunajske svetovne razstavi l. 1873. odlikovano z medaljo za napredek in v Lincu s srebrno medaljo l. 1875.

Kraj za naročevanje vezenine od zlata in cerkvenih paramentov.

➡ Prečastitej duhovščini! ➡

Štefan Berlyak,

meščan, izdelovalec cerkvenih paramentov,

priporoča se za izdelovanje vseh vrst cerkvenih del, kasul, pluvialov, baldahinov, mrtvaških prtov, oblačil za cerkvenike in ministrante, cerkvene perila, kakor tudi duhovske obleke, abeeskih sukenj, reverend, kosmečkov itd.

Opazka: Veznine, za katere se daje tudi tvarina, se prevzamejo za montiranje, in se bodo najskrbnejše izvršile; na vsako vprašanje se takoj odgovori. (239—3)

WIEN.

Fabrik und Niederlage: Stadt, Grünangergasse Nr. 12, vis-à-vis der Staatsschulden-Casse.

Karolina Berlyak

priporoča se za vezenje od zlata in svile:

Kasule, baldahine, mrtvaške prte, štote, bandera, zastave za pevsko in veteranska društva.

Ornati se rado sprejemajo za apliciranje.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.